

(/)

 (/)

> Vikingetid og Middelalder (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Vikingetid

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/hertugdoemmet>)

Vikingetid

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2813

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid)) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid&title=)

[13/vikingetid&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/vikingetid&title=))

Else Roesdahl

Vikingetid

Aarhus Universitetsforlag. 104 sider. Ill. 129,95 kr.

Af Anders Ellegaard, cand.jur.

Den kendte middelalderarkæolog, vikingeforsker og forfatter professor emerita Else Roesdahl har skrevet en lille bog med titlen: "Vikingetid" og undertitlen: "Eventyr – Hverdag – Myter."

I 2012 udkom 8. reviderede udgave af forfatterens nok mest berømmede og store bog: "Vikingerne verden." - Den nye lille bog kan ses som et koncentrat beregnet for den læge læser uden store forudsætninger eller som en hurtig repetition for de mere vidende.

Bogen er opdelt i fem kapitler: 1. Vikinger og vikingetid. - 2. Vikingerne hjemme. - 3. Religion og konger. Runer og kunst. - 4. Den vide verden. - 5. Vilde vikinger – eller hvad?

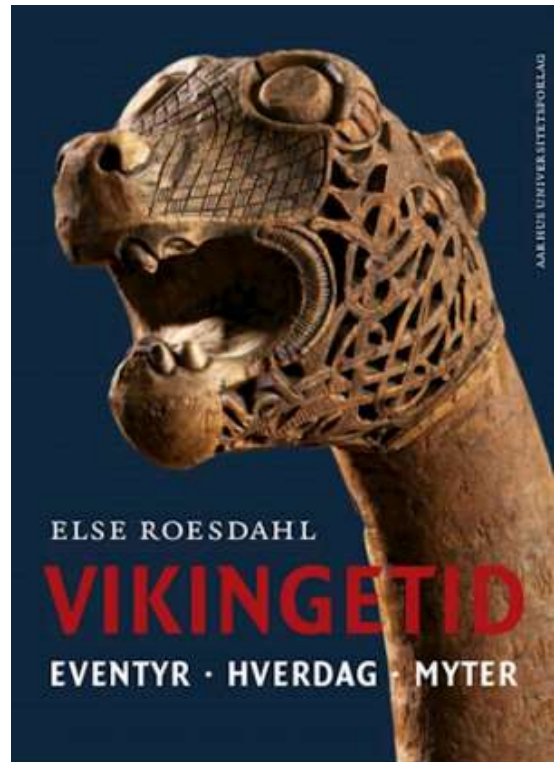
Hvad betyder ordet viking? Var alle vikinger? Var man viking hele livet? Kunne man være viking om sommeren og bonde om vinteren? - Betydningen afhænger af, hvem der dengang brugte ordet, og hvordan det i dag skal oversættes. De lærde diskuterer stadig. Forfatteren konkluderer meget jordnært, at forskere bruger ordet om krigere af skandinavisk oprindelse, og i praksis bruges ordet om både mænd og kvinder uanset erhverv.

Begrebet vikingetid diskuteres også. Hvornår begyndte og endte den? Plyndringen af klosteret i Lindisfarne d. 8. juni 793 er i tidens løb brugt af mange som starttidspunktet. Slutningen skulle være omkring år 1050. - Man ser for sig jernalderlandsbyens førende bonde stå op og gå ud en sommermorgen og kalde til samling (ting): "Hey, nu er vi altså skiftet til Vikingetiden, gutter!" - Enhver kan se, at det er noget vrøvl. Historiske perioder er gledet gradvis over i hinanden.

Begrebet viking er knyttet til det skandinaviske område. Fra Nordnorge til Hedeby, fra Hedeby til Birka. Man havde et nogenlunde fællesnordisk sprog. Der var både fællestræk og regionale forskelle i kultur og levevilkår. - Økonomien var baseret på landbrug med agerbrug og kvægavl. Jagt og fiskeri har også haft stor betydning. Håndværk blev specialiseret ved overgangen fra handelspladser til permanente byer. - Kønsrollerne har været traditionelle med arbejde ude og inde. Husmoderen havde stor selvråde og ansvar, når husbonden var væk i handel eller krig.

Et særligt afsnit er helliget vikingeskibene, deres konstruktion og udvikling til forskellige typer efter formål. De mange skandinaviske fund og museet i Roskilde har givet stor viden om dem. I 600-700-tallet begyndte man at bruge sejl på skibene. Den del af historien er fortalt mange gange. Det kan undre, at så få bøger, artikler med mere nævner kølen, skibets rygrad, som kom før sejlet. (Nydambåden ca. 320 e.Kr.). Kølen forhindrede kæntring, afvigelse fra kursen og forebyggede sideværts afdrift. Uden køl kunne skibet ikke holde balancen – eller bruge sejl – eller sejle langt på åbent hav.

Vikingetiden var et classesamfund med konger, dronninger, stormænd, bønder, købmænd, håndværkere, husfolk og trælle. Nogle meget rige og nogle meget fattige. Gravfundene er efter de velhavende. Trællene fik ikke gaver med i graven. - Arkæologerne har udgravet mange store gårde med kæmpehaller, som var konger værdige. Men også tilhørende grubehuse, hvor produktion fandt sted, og trællene boede. - Byerne skabte en ny samfundsform fra omkring år 700. De første var Ribe, Hedeby, Kaupang og Birka. Næste bølge af byer i Danmark opstod omkring år 1000. Udviklingen fra årstidsbestemte handelspladser og markeder til byer var også betingelsen for specialisering af

håndværk og for en international økonomi, som medførte overgang fra byttehandel til pengeøkonomi. Byerne blev centre for den kristne religion og for møntslagning. - De seks trelleborge og Jellinganlægget viser, at kongemagten har været stor og velhavende i slutningen af 900-tallet.

Den hedenske kvinde, som blev begravet med fine gravgaver uden for Fyrkat, er fortolket som værende volve, spåkvinde. Graven er dateret til ca. 980, hvilket betyder, at vølven har drevet sin kunst, efter at Harald Blåtand havde erklæret landet for kristent. Religionerne har levet side om side i en periode. Asatroen var baseret på mundtlige overleveringer, medens Kristendommen havde en bog som forlæg og lovede et fælles efterliv for mænd og kvinder i Paradiset.

De første skriftlige vidnesbyrd fra perioden er runer på runesten. De ældste runesten i Danmark er fra 700-tallet og de yngste fra 1000-tallet. Selve runerne er dog blevet brugt fra 200-tallet til 1500-tallet, og deres form bruges endnu.

Kunsten i vikingetiden havde skiftende stilarter, som kan bruges til datering. Udsmykningerne ses på smykker og mange andre genstande. Gribedyret er specielt for tiden. - Digtningen dukker først op et par hundrede år efter vikingetiden. Oldtidssagaerne handler specielt om konger og helte i Danmark, Norge og Sverige og deres bedrifter.

Kapitlet om "Den vide verden – Globaliserede vikinger" er bogens længste. Der er spor efter vikinger fra Canada/USA til Rusland, fra Nordnorge til Afrika. Især De Britiske Øer har mange spor efter dem: navne, stednavne, låneord, historiske kendsgerninger og arkæologiske fund. Bogen deler beretningerne op i "Vesteuropa," hvor England, Irland og Normandiet er i fokus. - De nordatlantiske øer blev i 800-tallet befolket af nordmænd, som tog kvinder med fra De Britiske Øer. Landnamsbogen og Islændingenens bog fortæller om bosættelser og personer. Senere sagaer beretter om livet på øerne, men de er skrevet et par hundrede år efter, begivenhederne fandt sted, og de blev oftest skrevet af munke. - I afsnittet "Østover" fortælles om handel og stridigheder i Rusland. Det var mest svenske vikinger, som via floderne sejlede til Byzans. Handel betød, at mange eksotiske ting findes i arkæologiske udgravninger i hele Skandinavien. - Kapitlet slutter med et afsnit, hvor det diskuteres "Hvordan og hvorfor." Nogle af forfatterens svar er: gode skibe og våben; stærke lokalsamfund; gode muligheder i udlandet; magt og rigdom. - Og ikke at forglemme: vikingernes samfund var baseret på begreberne skæbne og ære.

Sidste kapitel hedder "Vilde vikinger – eller hvad?" - Mange skriftlige beretninger er skrevet af klostermunke, som var lette ofre for overfald og plyndring. - Arkæologien viser, at handel var en stor og vigtig del af tiden. Trelleborgene og andre anlæg viser, at der var en højt udviklet teknologi, en stærk kongemagt og en udviklet administration. - Vikingerne var både driftige handelsmænd og grusomme krigere. Det var ikke et enten-eller. - Der er mange myter, hvor vikingerne og deres tid tillægges egenskaber og bedrifter, som er positive i dagens debat. For eksempel demokrati på tinge (men det var kun frie mænd, der talte og stemte) eller nordiske kvinders ligestilling (men kønsrollerne var klare dengang og ret til skilsmisse og arv forsvandt da Kristendommen blev indført).

Den lille bog er en maggiterning af viden om Vikingetiden og vikingerne.

[Historie-online.dk, den 9. oktober 2019]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/hertugdoemmet>)

SE RELATEREDE ARTIKLER